Elektronicznie podpisany przez:
Norbert Olendzki
dnia 30 grudnia 2025 r.

UCHWAŁA NR XVI/107/2025
RADY GMINY BRAŃSK

z dnia 30 grudnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Brańsk na lata 2026-2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436) w związku z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49)- Rada Gminy Brańsk uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Brańsk na lata 2026-2028 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brańsk.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy Brańsk

Norbert Olendzki

Załącznik do uchwały nr XVI/107/2025
Rady Gminy Brańsk
z dnia 30 grudnia 2025 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny
w Gminie Brańsk
na lata 2026 -2028

Brańsk 2025

Spis treści

1. Wprowadzenie 3
2. Podstawy prawne Programu 4
3. Zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej 5
4. Dane demograficzne 6
5. Wspieranie rodziny przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku 6
6. Karta Dużej Rodziny 21
7. Przeciwdziałanie przemocy domowej 22
8. Zasoby instytucjonalne 23
9. Analiza SWOT 25
10. Założenia programu 27
11. Podsumowanie 38
Spis tabel 40
Spis wykresów 41

1. Wprowadzenie

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem rozwoju wszystkich jej członków. Dzieci potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony osób dorosłych, których obowiązkiem jest zapewnienie im opieki i odpowiednich warunków do harmonijnego rozwoju. W związku z powyższym niezwykle ważne jest otoczenie rodziny należytą uwagą i troską.

Program wspierania rodzin dla Gminy Brańsk został opracowany w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Program ten pozwoli na wzmocnienie rodziny, jako fundamentu społeczności oraz zapobiegać patologii środowiska lokalnego. Problemy występujące w rodzinie są często złożone i wymagają natychmiastowych rozwiązań np.: alkoholizm, przemoc domowa, bezrobocie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to problemy najczęściej występujące w rodzinach. Dlatego też rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania poprzez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, służby zdrowia, policję oraz przedstawicieli innych instytucji, które mają bezpośredni kontakt z rodziną. W rodzinach, w których występuje problem opiekuńczo – wychowawczy niezbędna jest pomoc asystenta rodziny. Dlatego też głównym celem programu będzie wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz tworzenie warunków sprzyjających jej prawidłowemu funkcjonowaniu. Ponadto eliminowanie sytuacji kryzysowych celem wsparcia rodziny, aby dziecko/ dzieci nie musiały opuścić własnej rodziny.

Niniejszy Program będzie stanowił kontynuację Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Brańsk na lata 2023-2025.

2. Podstawy prawne Programu

Program będzie realizowany w szczególności w oparciu o następujące akty prawne:

1) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2025 r., poz. 49)

2) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.)

3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r., poz. 1673);

4) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r., poz. 2151 ze zm.);

5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r., poz. 1939 ze zm.);

6) ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity z 2024 r. poz.1512.);

7) Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brańsk na lata 2021-2032

8) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tekst jednolity z 2024 r. poz. 1576 ze zm.).

9) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. z 2025 r. poz.1208)

10) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity z 2025 r. poz. 438 ze zm).

3. Zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej

W świetle art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należą:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego,
- praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodzin oraz kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające,
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

4. Dane demograficzne

Gmina Brańsk jest gminą wiejską. Gminę tworzą 43 sołectwa. Według stanu na 31 grudnia 2024 roku, liczba ludności gminy Brańsk wyniosła 5461 osób, z czego 47.92% stanowiły kobiety, a 52,08% mężczyźni. Liczba ludności gminy stanowi 10,54% ludności powiatu, 0,49% ludności województwa. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 17,69%, osoby w wieku produkcyjnym 60,08%, a w wieku poprodukcyjnym 22,23 %. W latach 2021-2023 liczba ludności spadła o 2,927%. Poniżej prezentujemy w formie tabelarycznej szczegółowe dane dotyczące demografii.

Tabela 1. Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci

Grupa wiekowa	Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci	
	mężczyzna	kobieta
0-3	88	71
4-6	65	75
7-18	312	292
wiek produkcyjny	1 687	1 276
60-64		149
65-74	301	272
75-79	82	122
80+	127	250

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 r.

5. Wspieranie rodziny przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku

5.1 Świadczenia pieniężne i niepieniężne w pomocy społecznej

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Gminie Brańsk realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku. Celem działania Ośrodka jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby uprawnienia i możliwości, wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb, umożliwienie im życia w warunkach godnych człowieka, zapobieganie powstaniu nowych

problemów społecznych przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, a także wspieranie rodzin wychowujących dzieci poprzez finansowe wsparcie na pokrycie potrzeb związanych z ich wychowaniem.

Artykuł 36 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej prezentuje katalog świadczeń z pomocy społecznej z podziałem na świadczenia pieniężne oraz niepieniężne.

Do świadczeń pieniężnych zaliczamy: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki, świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy.

Świadczeniami niepieniężnymi są: praca socjalna, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenia społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W latach 2022 -2024 nie nastąpił znaczący wzrost ani spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej. Szczegółowe dane zawarte są w Tabeli numer 2.

Tabela 2 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2022 – 2024

Lata	2022	2023	2024
Rodzaj pomocy i wsparcia	**Liczba rodzin**		
świadczenia z pomocy społecznej	108	120	118
praca socjalna	147	174	107

Źródło: opracowanie własne

W świetle art. 6 ustawy o pomocy społecznej przez pracę socjalną rozumie się działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Ze zgromadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku danych wynika, iż w 2022 r. pracą socjalną były objęte 147 rodziny, w 2023 roku 174 rodziny, natomiast w roku 2024 r. 107 rodzin. W 2024 r. widoczny jest spadek liczby rodzin objętych pracą socjalną, co może być spowodowane poprawą sytuacji życiowej osób korzystających ze wsparcia.

Tabela 3. Liczba rodzin z terenu gminy Brańsk objętych pomocą w formie pracy socjalnej w latach 2022-2024

Lata	Liczba rodzin objętych wsparciem w formie pracy socjalnej	Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem w formie pracy socjalnej
2022	147	441
2023	174	504

2024	107	337

Źródło: opracowanie własne

Ustawa o pomocy społecznej wskazuje przykładowy katalog problemów, które uprawniają do świadczeń. Z analizy danych GOPS wynika, iż najczęstszym powodem do korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej jest ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności, bezrobocie.

Tabela 4. Powody przyznania pomocy społecznej

Wyszczególnienie	**Liczba rodzin w 2022 roku**	**Liczba rodzin w 2023 roku**	**Liczba rodzin w 2024 roku**
Ubóstwo	58	63	65
Bezrobocie	13	9	13
Niepełnosprawność	42	41	46
Długotrwała lub ciężka choroba	57	65	59
Alkoholizm	4	4	3
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	12	17	15
Przemoc w rodzinie	0	1	1
Bezdomność	0	0	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	38	42	39

Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0
Narkomania	1	1	0
Zdarzenie losowe	1	1	1

Źródło: opracowanie własne

Z powyższej tabeli wynika, iż w latach 2022-2024 głównymi przyczynami udzielenia rodzinom pomocy społecznej były: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, potrzeba ochrona macierzyństwa w tym wielodzietności, rzadziej bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczych, oraz bezdomność.

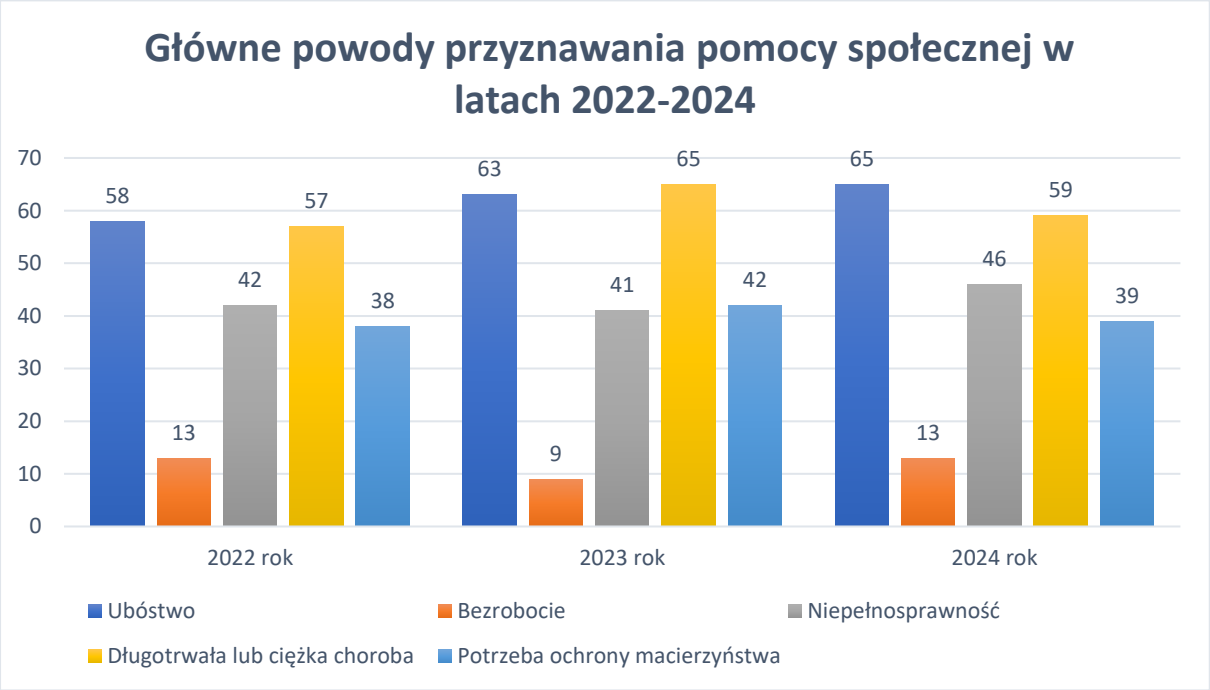

Źródło: opracowanie własne

Wykres 1 Główne powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022-2024

Wykres 1 prezentuje dane dotyczące liczby rodzin, które w latach 2022-2024 otrzymały pomoc w związku z występującym w rodzinie

problemem ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności oraz potrzeby ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności.

We wskazanym okresie widoczny jest minimalny wzrost liczby rodzin dotkniętych trudnościami związanymi z ubóstwem, co może być spowodowane różnorodnymi czynnikami, takimi jak utrata zatrudnienia, zdarzenie losowe etc. Ustalenie konkretnej przyczyny wymagałoby przeprowadzenia analizy na większej przestrzeni lat.

5.2. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodziców oznacza sytuację, w której rodzice (lub opiekunowie) nie sprawują odpowiedniej opieki nad dziećmi; kiedy nie mogą, nie umieją lub nie chcą wypełniać swoich funkcji opiekuńczych i wychowawczych wobec dzieci w sposób społecznie akceptowany. Bezradność wynikająca z nieumiejętności wykonywania funkcji opiekuńczo-wychowawczych zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych stanowi przesłankę do otrzymania świadczeń.

Rodzina niepełna to rodzina, w której dziecko wychowywane jest przez jednego z rodziców i mieszka jedynie z tym rodzicem.

Rodzina wielodzietna jest pojęciem socjologicznym używanym do określenia rodziny z większą liczbą dzieci niż przeciętna. Polskie prawo definiuje rodzinę wielodzietną jako rodzinę, która posiada minimum troje dzieci.

Tabela 5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach w latach 2022-2024

Lata			
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu	**Liczba rodzin**		**Liczba osób w rodzinach**
	2022	**2023**	**2024**

gospodarstwa domowego						
Rodziny niepełne	7	23	10	25	10	34
Rodziny wielodzietne	2	11	2	11	1	5

Źródło: opracowanie własne

Z zamieszczonej powyżej tabeli wynika, iż problem bezradności występuje częściej w rodzinach niepełnych. Samotne rodzicielstwo wiąże się bardzo często z pogorszeniem sytuacji materialnej rodziny, co skutkuje tym, iż rodzic nie jest w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb swoich dzieci. Nadmierne obciążenie obowiązkami może prowadzić do występowania kryzysów, z którymi rodzina nie jest w stanie samodzielnie przezwyciężyć. Ponadto rodziny niepełne niejednokrotnie są zagrożone wykluczeniem społecznym oraz marginalizacją, w związku z czym konieczna jest pomoc instytucjonalna.

5.3. Wsparcie asystenta rodziny

Instytucję asystenta rodziny wprowadzono na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, początkowo jako fakultatywne, natomiast od 2015 roku jako zadanie obligatoryjne dla każdej gminy. Do głównych zadań asystenta rodziny należy opracowanie planu pracy z rodziną, udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, opiekuńczo-wychowawczych oraz psychologicznych. Asystent rodziny podejmuje działania interwencyjne, zaradcze, mające na celu usamodzielnienie rodziny. Jego obowiązkiem jest sporządzenie stosownej dokumentacji, współpraca z instytucjami na rzecz dziecka, współpraca z zespołem interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy, jak również monitorowanie sytuacji po zakończeniu pracy w rodzinie.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej na stanowisku asystenta rodziny zatrudniona jest jedna osoba. W 2022 r. wsparciem asystenta objęte było 9 rodzin, w których wychowywało się 24 dzieci, w 2023 r. 11 rodzin, w tym 28 dzieci, zakończono współpracę w 3 rodzinach, natomiast

w 2024 r. – 10 rodzin, w których wychowywało się łącznie 23 dzieci, natomiast w 2 rodzinach zakończono asystenturę.

Tabela 6. Liczba rodzin oraz liczba dzieci w rodzinach z terenu gminy Brańsk objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2022-2024

Lata	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin w których zakończono wsparcie asystenta rodziny
2022	9	24	0
2023	11	28	3
2024	10	23	2

Źródło: opracowanie własne

Asystent rodziny w ramach swoich obowiązków:

- opracował plan pracy z rodziną, którego głównym ich założeniem było podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, poprawa sytuacji materialnej i mieszkaniowej oraz poprawa wyników szkolnych dzieci,
- w rodzinach z problemem alkoholowym prowadził profilaktyczną działalność informacyjną oraz edukacyjną w obszarze wzmocnienia rodziny, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- udzielał rodzinom pomocy w zakresie sytuacji bytowej, która miała na celu zdobycie umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- pomagał w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, wskazywał sposoby spędzania wolnego czasu,
- współpracował ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych,
- współpracował z podmiotami, jednostkami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny tj.: pracownikami socjalnymi, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej,

- udzielał dorosłym członkom rodziny pomocy w poszukiwaniu pracy,
- motywował członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- dokonywał okresowych ocen sytuacji rodziny

5.4. Piecza zastępcza

Zdarzają się sytuacje, że pomimo szeroko rozumianej pracy socjalnej świadczonej na rzecz rodziny zachodzi konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Konwencja o prawach dziecka ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku stanowi, że „Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Taka opieka może oznaczać adopcję, polegać na umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub gdy jest to niezbędne w odpowiedniej instytucji". Prawo to zapisane jest również w najwyższej rangi akcie normatywnym jakim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, w której a art. 72 ust. 2 jest zapisane „dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych".

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że w przypadku niemożliwości zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej.

Piecza zastępcza może być sprawowana w formie:

- rodzinnej,
- instytucjonalnej.

Przez rodzinną pieczę zastępczą rozumie się rodziny zastępcze w tym spokrewnione, niezawodowe, zawodowe a także rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza to natomiast placówki opiekuńczo wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Tabela 7. Liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2022-2024

Lata	Liczba rodzin zastępczych (spokrewnionych, niespokrewnionych i zawodowych, piecza zastępcza instytucjonalna)	Liczba dzieci w pieczy zastępczej
2022	3	7
2023	5	7
2024	7	12

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy Brańsk w 2022 roku 7 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych (4 dzieci w spokrewnionej pieczy zastępczej, 3 zawodowej rodzinie zastępczej). W 2023 roku 7 dzieci przebywało w 5 rodzinach zastępczych (5 dzieci w spokrewnionej pieczy zastępczej, 2 w niespokrewnionej rodzinie zastępczej. Dnia 31.07.2023 r. 1 z dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej zostało umieszczone w pogotowiu opiekuńczym.) W 2024 roku 12 dzieci przebywało w 7 rodzinach zastępczych, z czego 2 dzieci w 2 rodzinach zastępczych niespokrewnionych, 1- w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a pozostałe 9 w rodzinach zastępczych spokrewnionych co prezentuje tabela powyżej.

5.5. Świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze, fundusz alimentacyjny

Świadczenia rodzinne

Świadczeniami rodzinnymi są między innymi: zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze (to jest: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenie rodzicielskie.

Z danych tutejszego Ośrodka wynika, iż w latach 2022-2024 nastąpił spadek liczby rodzin korzystających z pomocy w ramach zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami. W 2022 r. ze wsparcia korzystało 169 rodzin, w roku kolejnym 143 rodziny, natomiast w 2024 r. –88 rodzin.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych dzieli świadczenia opiekuńcze na zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne. W 2022 r. z pomocy w formie świadczeń opiekuńczych skorzystało 107 rodzin, w latach 2023r. 114 rodzin, natomiast w 2024 r. - 102 rodziny. Największa liczba rodzin skorzystała z pomocy w formie zasiłku pielęgnacyjnego. Po zsumowaniu liczby rodzin korzystających z poszczególnych zasiłków w ramach świadczeń opiekuńczych liczba rodzin jest wyższa niż liczba rodzin, które ogółem skorzystały ze świadczeń, co może wynikać z tego, iż poszczególne rodziny mogły korzystać z kilku świadczeń jednocześnie.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się żywego dziecka przysługuje w wysokości 1000 zł. Prawo do świadczenia przysługuje jeżeli matka dziecka pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu oraz dochód w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty kryterium to jest kwoty 1922 zł. Z danych zamieszczonych w Tabeli 8 wynika, iż w latach 2022-2024 r. liczba rodzin, którym przyznano tak zwane ,,becikowe'', utrzymuje się na zbliżonym poziomie, największy spadek odnotowano w 2023 r., w którym to pomocy udzielono 21 rodzinom mniej, niż w roku poprzednim. Natomiast w roku 2024 r. nastąpił wzrost liczby rodzin, którym udzielono świadczenia- 24 rodziny.

Tabela 8. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w formie świadczeń rodzinnych

Lata	**2022**	**2023**	**2024**
Rodzaj pomocy i wsparcia	**Liczba rodzin**		
zasiłki rodzinne z dodatkami	**169**	**143**	**88**
świadczenia opiekuńcze	**107**	**114**	**120**
zasiłki pielęgnacyjne	*86*	*90*	*100*
świadczenia pielęgnacyjne	*27*	*34*	*36*
specjalny zasiłek opiekuńczy	*6*	*5*	*3*
zasiłek dla opiekuna	*2*	*1*	*0*

jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka ,,becikowe''	**26**	**21**	**24**
świadczenia rodzicielskie	**8**	**11**	**11**

Źródło: opracowanie własne

Świadczenie rodzicielskie w kwocie 1000 zł miesięcznie przysługuje osobom sprawującym opiekę nad nowo urodzonym dzieckiem, które z powodu swojej sytuacji zawodowej nie mogą skorzystać z zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje przez okres:

- 52 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie, przysposobienia jednego dziecka lub objęcia opieką jednego dziecka;
- 65 tygodni - w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia dwojga dzieci lub objęcia opieką dwojga dzieci;
- 67 tygodni - w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia trojga dzieci lub objęcia opieką trojga dzieci;
- 69 tygodni - w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia czworga dzieci lub objęcia opieką czworga dzieci;
- 71 tygodni - w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia pięciorga i więcej dzieci lub objęcia opieką pięciorga i więcej dzieci.
- Z danych zawartych w Tabeli numer 8 wynika, iż w roku 2023 r. nastąpił wzrost liczby rodzin korzystających ze wsparcia w formie świadczenia rodzicielskiego w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Świadczenie ,, Za życiem''

Program „Za życiem" został wprowadzony na podstawie *ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku „O wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem".*

Głównym celem jest udzielenie wsparcia kobietom w ciąży i ich rodzinom, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, powstałe w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Jednym z elementów Programu „Za Życiem" jest jednorazowe świadczenie pieniężne z tytułu urodzenia dziecka w wysokości 4 000 zł. Świadczenie to przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód.

Tabela 9. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w formie świadczeń ,,Za Życiem'', , świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Lata	**2022**	**2023**	**2024**
Rodzaj pomocy i wsparcia	**Liczba rodzin**		
świadczenie ,,Za życiem''	1	1	1
świadczenia z funduszu alimentacyjnego	8	9	8

Źródło: opracowanie własne

Fundusz alimentacyjny

Instytucja funduszu alimentacyjnego została uregulowana w Ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (dalej jako ustawa o pomocy alimentacyjnej). Definicja funduszu została unormowana w art. 1 ust. 2 ustawy o pomocy alimentacyjnej. Zgodnie z powyższym przepisem fundusz alimentacyjny to system wspierania osób uprawnionych do alimentów środkami finansowymi z budżetu państwa. Inaczej rzecz ujmując, jest to wyznaczona przez państwo określona pula pieniężna na wypłatę świadczeń dla dzieci i innych osób w przypadku niemożności wyegzekwowania świadczeń alimentacyjnych.

Fundusz alimentacyjny jest jednym z systemów pomocy społecznej, której celem jest walka z ubóstwem. Aby jednak dana osoba mogła skorzystać z funduszu, ryzyko ubóstwa musi występować łącznie z ryzykiem

nieskuteczności systematycznego egzekwowania świadczeń alimentacyjnych.

W doktrynie podkreśla się, iż naczelną funkcją funduszu alimentacyjnego jest publiczne kredytowanie potrzeb bytowych osób uprawnionych do nieskutecznie egzekwowanych alimentów. Słowo *„kredytowanie”* oznacza, iż wypłata środków ma charakter zwrotny – do spłaty kwot wypłaconych na rzecz uprawnionego do alimentacji zobowiązany jest dłużnik alimentacyjny, tj. osoba uchylająca się od płacenia alimentów. Celem świadczeń z funduszu jest bieżące zastępowanie alimentów przysługujących uprawnionemu na podstawie art. 128 ustawy kodeks rodzinny i opiekuńczy.

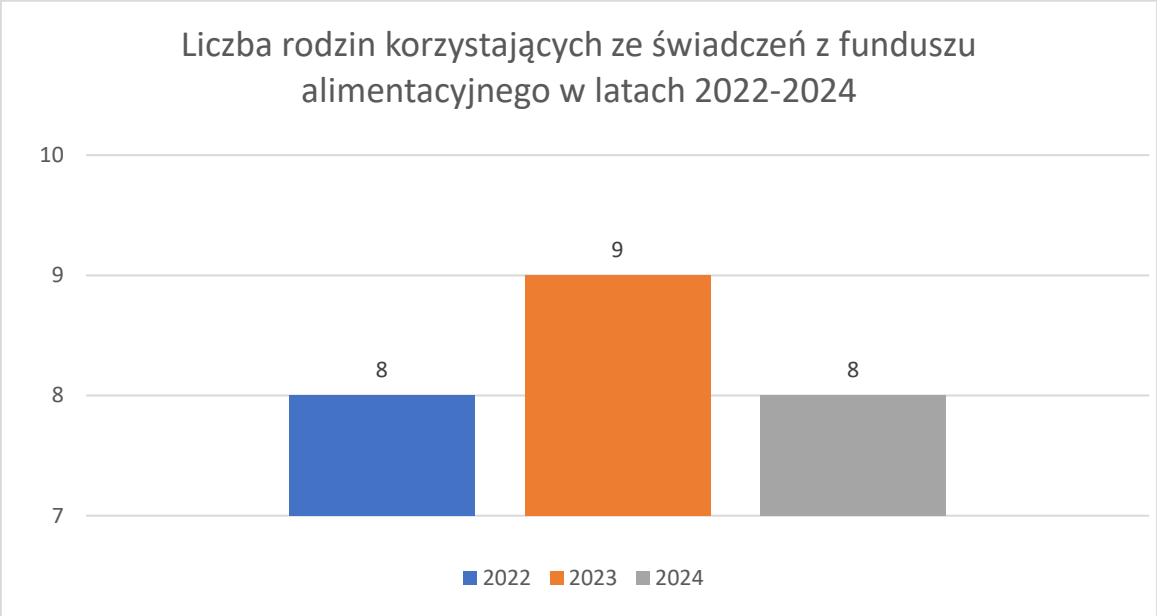

Wykres 2 Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w ramach świadczeń z funduszu alimentacyjnego
Źródło: opracowanie własne

Liczba rodzin z terenu gminy Brańsk, korzystająca z pomocy w formie świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest stosunkowo niewielka, utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

5.6. Stypendia szkolne

W świetle ustawy o systemie oświaty stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie

tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest nie pełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

Stypendium szkolne może być udzielane uczniom w formie:

- pieniężnej to jest całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą;
- pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników.

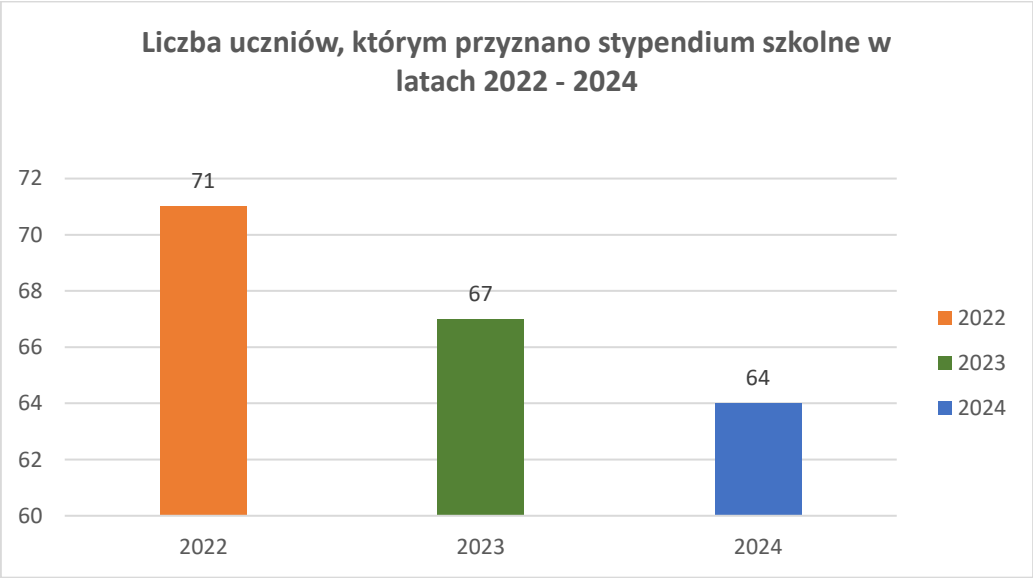

Wykres 3 Liczba uczniów, którym przyznano stypendium szkolne w latach 2022 – 2024
Źródło: opracowanie własne

W latach 2022-2024 widoczny jest spadek liczby uczniów, którym przyznano pomoc w formie stypendium szkolnego. W 2022 r. pomocy w formie stypendium szkolnego udzielono 71 uczniom, w roku następnym 67 uczniom. W 2024 r. liczba uczniów spadła do 64 osób, co może wynikać,

z tego, iż wraz z poprawą sytuacji finansowej rodzin spada liczba osób spełniających kryteria dochodowe uprawniające do otrzymania pomocy.

6. Karta Dużej Rodziny

Karta Dużej Rodziny przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Wydawana jest bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Karta przysługuje samotnemu rodzicowi, rodzicom (także zastępczym, opiekunom w pieczy zastępczej), małżonkowi rodzica. Kartę otrzymują nie tylko obywatele polscy, ale też cudzoziemcy mający pozwolenie na pobyt stały w Polsce. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci – do 18. roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Osoby niepełnosprawne otrzymają kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności. Co ważne, rodzice nie muszą być małżeństwem – o kartę mogą się starać także osoby pozostające w związkach partnerskich i rozwodnicy.

Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki mogą oferować nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. Przystępując do programu zyskują prawo do posługiwania się znakiem **„Tu honorujemy Ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny”.**

Z dniem 1 stycznia 2019 r. na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny zmianie uległa treść art. 4 ust 1 nin. ustawy i *„Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają lub mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek”.*

Tabela 10. Zestawienie wydanych kart w latach 2023-2024

Wyszczególnienie	Rok 2023			Rok 2024		
Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny	Liczba kart		Liczba rodzin	Liczba kart		Liczba rodzin
	Karta tradycyjna	Karta elektroniczna		Karta tradycyjna	Karta elektroniczna	
	188	**188**	**88**	**69**	**70**	**34**

Źródło: opracowanie własne

7. Przeciwdziałanie przemocy domowej

W świetle art. 2 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty" następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A". Kartę wypełnia przedstawiciel właściwej służby, gdy w toku prowadzonych czynności służbowych poweźmie podejrzenie o stosowaniu przemocy w rodzinie. Wszczęcie procedury nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Tabela 11. Realizacja procedury „Niebieskie Karty" w latach 2022-2024 na terenie Gminy Brańsk

Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta"	Lata		
	2022	**2023**	**2024**
Liczba wszczętych procedur „NK"	20	26	13

Liczba wszczętych ,,NK'' przez funkcjonariuszy policji	16	24	12
Liczba wszczętych ,,NK'' przez pracowników socjalnych	4	2	1
Liczba wszczętych ,,NK'' przez pozostałe podmioty uprawnione	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Jedną z cech charakterystycznych wszystkich rodzajów przemocy domowej jest dysproporcja sił, dlatego najczęściej dotyka ona osoby słabsze. Zazwyczaj są to kobiety, dzieci oraz osoby starsze bądź niepełnosprawne. Z analizy dokumentacji zgromadzonej prze Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy diagnostyczno- pomocowe wynika, że na terenie gminy Brańsk osobami najczęściej doznającymi przemocy są kobiety, natomiast osobami najczęściej stosującymi przemoc - mężczyźni.

Tabela 12. Osoby stosujące i doznające przemocy domowej w latach 2022-2024

Osoba stosująca przemoc domową	**Lata**		
	2022	**2023**	**2024**
Kobieta	3	4	2
Mężczyzna	12	14	15
Ogółem	15	18	17
Osoba doznająca przemocy domowej	**Lata**		
	2022	**2023**	**2024**
Kobieta	14	21	12
Mężczyzna	5	9	6
Dziecko	3	27	20
Ogółem	22	57	38

Źródło: opracowanie własne

8. Zasoby instytucjonalne

Program Wspierania Rodziny w Gminie Brańsk na lata 2026 – 2028 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Zasobami

umożliwiającymi rozwiązywanie problemów dzieci, młodzieży i rodzin określa się instytucje znajdujące się na terenie Gminy Brańsk, które funkcjonują w obszarze profilaktyki społecznej, edukacji, służby zdrowia, są to w szczególności jednostki samorządowe oraz związki wyznaniowe.

Na terenie Gminy Brańsk oraz powiatu bielskiego działają następujące instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny:

- ***Urząd Gminy Brańsk*** - dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkoły.
- ***Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*** – przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu, finansowanie wypoczynku dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem pijaństwa lub alkoholizmu.
- ***Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej*** – praca socjalna, praca asystenta rodziny, pomoc finansowa, pomoc rzeczowa i pomoc w postaci usług, dożywianie dzieci i osób dorosłych, świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego, pomoc w zapobieganiu przemocy w rodzinie (procedura Niebieskiej Karty), przyznawanie i wypłacanie stypendiów szkolnych, przyznawanie i wypłacanie świadczeń wychowawczych, przyjmowanie wniosków i wydawanie Karty Dużej Rodziny.
- ***Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Brańsk***– przeciwdziałanie problemom przemocy domowej.
- ***Szkoły Podstawowe w: Domanowie wraz ze Szkołą Filialną w Świrydach , Chojewie, Holonkach*** – działalność edukacyjno-wychowawcza, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla rodziców i dzieci, współorganizowanie wypoczynku dzieci i młodzieży.
- ***Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury im. Anny Dernowskiej w Kalnicy*** – działalność kulturalna, organizowanie imprez integracyjnych dla rodzin, organizowanie imprez cyklicznych dla uczniów szkół
- ***Gminna Biblioteka Publiczna w Kalnicy*** – działalność kulturalna, organizowanie imprez integracyjnych dla rodzin, organizowanie imprez cyklicznych dla uczniów szkół.

- ***Boisko sportowe „Orlik”*** – organizowanie zawodów i imprez sportowych.
- ***Parafie Rzymskokatolickie w:*** Brańsku, Domanowie, Klichach, Szmurłach i Chojewie –działalność charytatywna, działalność ewangelizacyjna, organizowanie wypoczynku, wspieranie ubogich rodzin
- ***Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Bielsku Podlaskim*** – poradnictwo rodzinne, szkolenia rodzin zastępczych, wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
- ***Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bielsku Podlaskim*** – poradnictwo, pomoc psychologiczna i pedagogiczna, prowadzenie zajęć terapeutycznych indywidualnych w zakresie pomocy logopedycznej, psychologicznej i pedagogicznej.
- ***Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim, Posterunek Policji w Brańsku –*** prowadzenie działalności edukacyjnej, profilaktycznej, prewencyjnej w szkołach, pomoc w zapobieganiu przemocy w rodzinie (procedura Niebieskiej Karty)

9. Analiza SWOT

Nazwa SWOT jest akronimem słów ***Strengths*** (mocne strony), ***Weaknesses*** (słabe strony), ***Opportunities*** (szanse w otoczeniu), ***Threats*** (zagrożenia w otoczeniu). To efektywna metoda, która pozwala zidentyfikować słabe, silne strony oraz szanse i zagrożenia, jakie stoją przed instytucją w obliczu występującego problemu.

Tabela 13 Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
1. Dobra współpraca pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny; 2. Zatrudnienie asystenta rodziny w ramach stosunku pracy w celu wsparcia rodzin przeżywających	1. Wyuczona bezradność i roszczeniowość - uzależnienie się rodzin od pomocy instytucjonalnej; 2. Brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów;

trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; 3. Efektywne prowadzenie pracy socjalnej i możliwość współpracy z asystentem rodziny w środowisku; 4. Zabezpieczenie w budżecie środków na realizacje zadań z zakresu wspierania rodziny; 5. Sprawnie działająca baza edukacyjna; 6. Opracowane i realizowane lokalne programy na rzecz wspierania społeczności lokalnej.	3. Brak instytucji prowadzących terapię rodzin znajdujących się w kryzysie; 4. Brak mieszkań socjalnych; 5. Niewystarczające środki finansowe na szerszą skalę działań na rzecz rodziny, dostosowanych do pojawiających się potrzeb społecznych;
Szanse	**Zagrożenia**
1. Rozwój form zabezpieczenia społecznego rodzin z dziećmi; 2. Prawodawstwo umożliwiające podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu; 3. Możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na szkolenie beneficjentów pomocy społecznej; 4. Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej; 5. Wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców;	1. Wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych 2. Zanik więzi i wartości rodzinnych; 3. Starzenie się społeczeństwa; 4. Wzrost kosztów utrzymania rodzin.

Źródło: opracowanie własne

10. Założenia programu

10.1. Adresaci Programu

Adresatami programu są rodziny wychowujące dzieci na terenie Gminy Brańsk dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodziny z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

10.2. Cele Programu

Celem głównym Programu jest stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dziecka w środowisku rodziny biologicznej oraz wspierania rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodzin.
2. Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
3. Zapobieganie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach.
4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej.

Cel szczegółowy 1 Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodzin						
Lp.	**Działanie/ zadanie planowane do realizacji**	**Rezultaty działań**	**Realizatorzy i Partnerzy**	**Termin realizacji**	**Wskaźniki**	**Źródła Finansowania**
1.	Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji	- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno- bytowych rodzin, -sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej, - objęcie pomocą materialną osób/rodzin do tego uprawnionych,	Jednostka koordynująca: GOPS Partnerzy: organizacje pozarządowe,	2026 - 2028 zadanie ciągłe	- liczba rodzin i dzieci objętych pomocą, - wielkość i forma udzielanej pomocy	- samorząd gminny, - administracja rządowa
2.	Objęcie dożywianiem dzieci i dorosłych wymagających tego rodzaju wsparcia	- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb żywieniowych rodzin, - współpraca z instytucjami w celu organizacji dożywiania, -sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej	Jednostka koordynująca: GOPS Partnerzy: placówki oświatowe	2026-2028 zadanie ciągłe	- liczba dzieci i dorosłych korzystających z ciepłych posiłków, - liczba wydanych zasiłków celowych na zakup żywności	- samorząd gminny, - administracja rządowa

3.	Zapewnianie rodzinom możliwości skorzystania z Programu FEPŻ	- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb żywieniowych rodzin, - współpraca z organizacjami pozarządowymi	Jednostka koordynująca: Caritas parafie Partnerzy: GOPS	2026-2028 zadanie ciągłe	- liczba wydanych skierowań, - liczba osób/rodzin - korzystających z Programu FEPŻ	- samorząd gminny, - administracja rządowa - środki własne organizacji pozarządowych
4.	Objęcie pracą socjalną rodzin potrzebujących tego rodzaju wsparcia	- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalnych rodzin, - sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej	Realizator: GOPS	2026-2028 zadanie ciągłe	- liczba pracowników socjalnych świadczących pracę socjalną, - liczba rodzin objętych pracą socjalną	- samorząd gminny, - administracja rządowa
5.	Organizacja zajęć i wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych	- profilaktyka i zapobieganie powielaniu przez dzieci negatywnych wzorów zachowań wyniesionych z	Realizatorzy: organizacje pozarządowe, Kuratorium	2026-2028 zadanie cykliczne	Liczba uczestników wypoczynku	- samorząd gminny, - administracja rządowa,

		domu rodzinnego, - zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, - współpraca instytucji organizujących wypoczynek dzieci	Oświaty, GKRPA Partnerzy: Placówki Oświatowe, GOPS			- organizacje pozarządowe, - Kuratorium Oświaty
6.	Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	- Współpraca z PCPR w celu zabezpieczenia potrzeb dzieci przebywających w pieczy zastępczej, - pokrycie znacznej części kosztów za utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej	Jednostka koordynująca: GOPS Partnerzy: Gmina Brańsk, PCPR	2026-2028 zadanie ciągłe	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, których pobyt współfinansowany jest przez Gminę	- samorząd gminny, - administracja rządowa
Cel szczegółowy 2 Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych						
Lp.	**Działania/zadania planowane do realizacji**	**Rezultaty działań**	**Realizatorzy i Partnerzy**	**Termin realizacji**	**Wskaźniki**	**Źródła finansowania**
1.	Zapewnienie wsparcia asystentów rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz	- Rodziny mające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych otrzymują adekwatne wsparcie, - rodziny wychowujące ciężko chore dzieci otrzymują	Realizator: GOPS	2026-2028 zadanie ciągłe	- liczba asystentów pracujących na rzecz rodzin, - liczba rodzin,	- samorząd gminny, - administracja rządowa

	kobietom i rodzinom wychowującym ciężko chore dziecko	potrzebne im wsparcie, - przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej, sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej			którym przydzielono asystenta ze względu na problemy opiekuńc zo-wychowawcze, - liczba rodzin objętych koordynacją poradnictwa „za życiem”, - liczba dzieci wychowujących się w rodzinach objętych usługą asystentury	

2.	Udział w spotkaniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej	- Współpraca GOPS z przedstawicielami innych instytucji, - tworzenie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie	Jednostka koordynująca: PCPR Partnerzy: GOPS, placówki oświatowe	2026-2028 zadanie ciągłe	Liczba spotkań	- samorząd gminny, - samorząd powiatowy
Cel szczegółowy 3 Zapobieganie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach						
Lp.	**Działania/zadania planowane do realizacji**	**Rezultaty działań**	**Realizatorzy i Partnerzy**	**Termin realizacji**	**Wskaźniki**	**Źródła finansowania**
1.	Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem	- Przeciwdziałanie pogłębianiu się problemów w rodzinach, - udzielanie wsparcia rodzinom z dziećmi będącym w trudnej sytuacji życiowej, współpraca instytucji na rzecz wsparcia rodzin z dziećmi	Jednostka koordynująca: GOPS Partnerzy: Policja, placówki oświatowe, służba zdrowia, GKRPA, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,	2026-2028 Zadanie ciągłe	Liczba monitorowanych rodzin	samorząd gminny
2.	Zapewnienie dostępności do bezpłatnych konsultacji oraz	- udzielanie kompleksowego wsparcia mieszkańcom Gminy,	Realizatorzy: GOPS, GKRPA (Punkt	2026-2028 zadanie	- liczba osób - korzystających ze wsparcia,	- samorząd gminny, - samorząd powiatowy

	poradnictwa specjalistycznego	- przeciwdziałanie pogłębianiu się problemów w rodzinach, - zapewnienie mieszkańcom Gminy możliwości skorzystania z nieodpłatnej pomocy specjalistów m.in. psychologa, pedagoga, radcy prawnego	Konsultacyjny), PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ciągłe	- liczba udzielonych porad	
3.	Zapewnienie pomocy rodzinom/ osobom doznającym przemocy	- udzielanie kompleksowego wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie, - podejmowanie działań korekcyjnych wobec sprawców przemocy domowej, - zapewnienie właściwych warunków do życia i rozwoju dla małoletnich dzieci (zapewnianie poczucia bezpieczeństwa i życia wolnego od przemocy), - przeciwdziałanie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach wychowujących małoletnie dzieci,	<u>Jednostka koordynująca:</u> GOPS <u>Partnerzy:</u> Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA, placówki oświatowe, służba zdrowia, Policja, PCPR, organizacje pozarządowe,	2026-2028 zadanie ciągłe	- Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego, - Liczba GDP, - liczba Niebieskich Kart	- samorząd gminny, - samorząd powiatowy

		- współpraca instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - organizacja spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego/ grup diagnostyczno-pomocowych, - uruchamianie i prowadzenie procedur Niebieskie Karty				
4.	Zapewnienie pomocy rodzinom/osobom borykającym się z problemem alkoholowym	- kierowanie wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o podjęcie działań wobec osób borykających się z problemem alkoholowym - kierowanie wniosków do Sądu o leczenie odwykowe, - podejmowanie działań korekcyjnych wobec osób borykających problemem alkoholowym, - współpraca instytucji działających na rzecz rodzin, w, których występuje problem	Jednostka koordynująca: GKRPA Partnerzy: GOPS, Policja, organizacje pozarządowe	2026-2028 zadanie ciągłe	- liczba wezwań na GKRPA, - liczba wystosowanych wniosków do sądu o przymusowe leczenie odwykowe	- samorząd gminny, - administracja rządowa

		uzależnienia od alkoholu, - zapewnienie właściwych warunków do życia i rozwoju dla małoletnich dzieci, - przeciwdziałanie pogłębi się dysfunkcji w rodzinach wychowujących małoletnie dzieci				
Cel szczegółowy 4 Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej						
1.	Realizacja programów profilaktycznych	- kształtowanie pożądanych postaw i zachowań wśród dzieci i młodzieży, - podnoszenie świadomości rodziców w zakresie zagrożeń dotyczących dzieci i młodzieży m.in. dotyczących uzależnień, cyberprzemocy, - zapoznanie dzieci, młodzieży i ich rodziców z ofertą pomocową w sytuacji kryzysowej	Realizatorzy: GKRPA, GOPS Partnerzy: Placówki oświatowe,	2026-2028 zadanie ciągłe	- Liczba osób uczestniczących w poszczególnych programach profilaktycznych	- samorząd gminny, - administracja rządowa, - organizacje pozarządowe
2.	Podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny, pracowników socjalnych poprzez	- wzrost kompetencji asystentów rodziny i pracowników socjalnych w zakresie pracy z rodziną wychowującą	Jednostka koordynująca: GOPS Partnerzy:	2026-2028 zadanie ciągłe	- liczba - szkoleń /kursów/ warsztatów,	- samorząd gminny, - administracja rządowa, - inne źródła

	udział w kursach szkoleniach, warsztatach, konferencjach	małoletnie dzieci, - sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej	ROPS		- liczba pracowników podnoszących kwalifikacje	

Źródło: opracowanie własne

10.3. Finansowanie Programu

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny odbywać się będzie w ramach:

- środków własnych gminy (zaplanowanych na dany rok budżetowy na realizację Programu oraz pochodzących z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych),
- dotacji przekazywanych z budżetu państwa,
- środków pozabudżetowych**.**

10.4. Realizatorzy Programu

Realizatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urzędem Gminy Brańsk,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołem Interdyscyplinarnym w Gminie Brańsk,
- placówkami oświatowymi i kulturalnymi,
- Komendą Powiatową Policji w Bielsku Podlaskim
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim,
- parafiami rzymskokatolickimi.

10.5. Monitoring i ewaluacja Programu

Przedmiotem ewaluacji Programu będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników realizacji zadań. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji, planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas realizowanych.

Dla skutecznej realizacji założonych w programie działań, prowadzenia ewaluacji i monitoringu realizacja Programu powinna opierać się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, innymi podmiotami oraz organizacjami. Realizatorzy zadań, wskazani w niniejszym Programie,

zobowiązani są do przekazywania informacji i danych, niezbędnych do opracowania rocznych sprawozdań z realizacji Programu, Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Brańsku, jako instytucji koordynującej realizację Programu i odpowiedzialnej za przygotowanie rocznych sprawozdań z realizacji Programu.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do dnia 31 marca każdego roku Wójt składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

10.6. Oczekiwane rezultaty

Spodziewanymi rezultatami realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w latach 2026-2028 są:

1. Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i przywrócenie im zdolności do wypełniania obowiązków rodzicielskich;

2. Ograniczenie występowania zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, w tym rodzin z problemem przemocy w rodzinie, rodzin z uzależnieniami;

3. Współpraca rodziców z instytucjami w celu powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej;

4. Podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie dostępnych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych;

5. Rozwijanie współpracy instytucji podmiotów i organizacji pozarządowych na rzecz wspierania dziecka i rodziny.

11. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny opracowany został dla potrzeb lokalnej społeczności i realizowany będzie w latach 2026-2028 na terenie gminy Brańsk. Zakres wyznaczonych celów i zadań powstał w oparciu

o zasoby instytucjonalne, analizę programów z lat poprzednich oraz ocenę niezbędnych danych m.in.:

- sytuacji demograficznej i społecznej z ostatnich lat,
- wskaźniki raportu z realizacji programu,
- konsultacji z podmiotami zaangażowanymi w działania programu.

W związku z dokonującymi się zmianami gospodarczymi oraz zmianami w przepisach prawnych, zmienia się również struktura klientów pomocy społecznej, ich oczekiwania i potrzeby, z których wynika, iż pomoc finansowa, choć nadal ważna, nie może stanowić jedynej formy wsparcia. Działania muszą być często wielokierunkowe, zabezpieczające nie tylko sferę materialną, ale przede wszystkim mające działać aktywizująco na lokalną społeczność.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 będzie stanowił kontynuację realizowanych zadań i prowadzonych działań wynikających z ustaw, przyjętych gminnych programów, a także podejmowaniem nowych inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, które są niezbędne, aby instytucja pomocy społecznej była efektywna i odpowiadała aktualnym problemom.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci 6

Tabela 2 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2022 – 20248

Tabela 3. Liczba rodzin z terenu gminy Brańsk objętych pomocą w formie pracy socjalnej w latach 2022-2024 8

Tabela 4. Powody przyznania pomocy społecznej 9

Tabela 5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach w latach 2022-2024..... 11

Tabela 6. Liczba rodzin oraz liczba dzieci w rodzinach z terenu gminy Brańsk objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2022-2024..... 13

Tabela 7. Liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2022-2024 15

Tabela 8. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w formie świadczeń rodzinnych 16

Tabela 9. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w formie świadczeń ,,Za Życiem'', , świadczeń z funduszu alimentacyjnego 18

Tabela 10. Zestawienie wydanych kart w latach 2023-2024 ... 22**Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Tabela 11. Realizacja procedury ,,Niebieskie Karty'' w latach 2022-2024 na terenie Gminy Brańsk..... 22

Tabela 12. Osoby stosujące i doznające przemocy domowej w latach 2022-2024 23

Tabela 13 Analiza SWOT 25

Spis wykresów

Wykres 1 Główne powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022-2024 10

Wykres 2 Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w ramach świadczeń z funduszu alimentacyjnego 19

Wykres 3 Liczba uczniów, którym przyznano stypendium szkolne w latach 2022 – 2024 20